

EUROOPAN PARLAMENTTI

2014 - 2019

Sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunta

2014/2256(INI)

25.3.2015

LAUSUNTO

sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnalta

oikeudellisten asioiden valiokunnalle

tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22. toukokuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY täytäntöönpanosta (2014/2256(INI))

Valmistelija: Catherine Stihler

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunta pyytää asiasta vastaavaa oikeudellisten asioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. pitää myönteisenä, että komissio on sitoutunut kehittämään edelleen Euroopan digitaalistrategiaa sekä tekijänoikeuskysymyksiä uuden komission toimikauden aikana; pitää myönteisenä komission vuoden 2015 työohjelmassa annettua lupaus digitaalisen sisämarkkinapakettin antamisesta ja pakettiin sisältyvää lainsäädäntöehdotusta, jonka tavoitteena on tekijänoikeussääntöjen nykyaikaistaminen niiden mukauttamiseksi digitaaliaikaan;
2. korostaa, että tekijänoikeuksia koskevaa lainsäädäntökehystä on mukautettava, jotta varmistetaan oikeudenmukainen korvaus tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien haltijoille sekä oikeudenhaltijoiden asianmukainen suoja digitaalitalouden ja -yhteiskunnan mukanaan tuomien uusien kulutustarpeiden ja haasteiden johdosta; korostaa lisäksi, että nykyaikaistetuilla tekijänoikeussäännöillä olisi turvattava oikeudenmukainen tasapaino kaikkien asianomaisten eli kuluttajien, käyttäjien, tekijöiden ja oikeudenhaltijoiden välillä;
3. korostaa, että digitaalimarkkinoiden kattava ja johdonmukainen sääntely on talouskasvun ehdoton edellytys;
4. toteaa, että direktiivi 2001/29/EY (tietoyhteiskuntadirektiivi) hyväksyttiin vuonna 2001 ja että tekijänoikeudella suojatun materiaalin digitaalinen käyttö ja tarjonta ovat sen jälkeen muuttuneet ja lisääntyneet dramaattisesti; painottaa, että komission on reagoitava tekniseen kehitykseen ja mukautettava nykyinen lainsäädäntö olemassa oleviin ja uusiin haasteisiin;
5. korostaa, että jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen erot aiheuttavat oikeudellista epävarmuutta, joka haittaa digitaalisten sisämarkkinoiden luomista ja mahdollisuutta käyttää tekijänoikeudella suojattua sisältöä valtioiden rajojen yli;
6. muistuttaa, että tekijänoikeudella suojatuista teoksista digitaalitaloudessa saatava arvo olisi jaettava tasapuolisesti oikeudenhaltijoiden kanssa; kehottaa komissiota arvioimaan tämän digitaalitekniikoiden välittäjien hyväksi tapahtuvan arvonsiirron laajuuden ja vaikutuksen;
7. muistuttaa, että tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla on keskeinen rooli, koska niillä suojataan ja edistetään uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä ja markkinointia sekä niiden luovan sisällön luomista ja hyödyntämistä, mikä edistää kilpailukykyä, työllisyyttä ja innovointia useilla teollisuudenaloilla EU:ssa, joten tekijänoikeuden yhdenmukaistamisen on perustuttava suojan korkeaan tasoon, ja siinä on otettava huomioon käyttäjien käyttäytymisen muutokset; huomauttaa, että direktiivin 2001/29/EY välttämätön mukauttaminen digitaaliaikaan johtaa todennäköisesti sellaisten uusien yritysten ja starttiyritysten syntymiseen, jotka työllistävät tulevaisuudessa nuoria;

8. korostaa, että tekijänoikeus on ainoastaan yhtä tehokas kuin sen suojaamiseksi käyttöön otetut täytäntöönpanotoimenpiteet ja että kukoistavien ja innovatiivisten luovien alojen varmistamiseksi tekijänoikeuden täytäntöönpanon on oltava määrätietoista; korostaa lisäksi, että tekijänoikeussääntöjen täytäntöönpanon olisi oltava oikeasuhteista ja että kaikki käyttäjien oikeuksien rajoitukset on vahvistettava laissa;
9. katsoo, että tekijänoikeussääntöjen nykyaikaistaminen EU:ssa jää kesken, ellei samalla saateta ajan tasalle sähköisestä kaupankäynnistä annettua direktiiviä 2000/31/EY, ja ehdottaa, että komission olisi harkittava tämänsuuntaisia toimia;
10. toteaa, että tekijänoikeuden tarkoituksena on kaikkien oikeudenhaltijoiden oikeuksien parempi suojaaminen, jotta oikeudenhaltijat voivat saada asianmukaisen korvauksen ponnisteluistaan toisten käyttäessä heidän teostaan, ja siten luovuuden edistäminen tulevaisuudessa; muistuttaa, että vaikka kulttuuri- ja luovat alat työllistävät yli seitsemän miljoonaa henkilöä ja niiden osuus EU:n vuosittaisesta BKT:stä on 4,5 prosenttia ja huolimatta siitä, että Euroopan yhdentymisestä saatavaa lisäarvoa koskevan Euroopan parlamentin tutkimuksen mukaan digitaalisilla sisämarkkinoilla luodaan 223 000 työpaikkaa vuoteen 2020 mennessä ja sellaisten palvelujen, teknologioiden ja vaihtoehtojen määrä kasvaa päivittäin, joiden ansiosta suuri yleisö pystyy käyttämään luovan työn tuloksia, oikeudenhaltijoiden tulot vähenevät edelleen kulttuuri- ja luovilla aloilla; korostaa tehokkaan tekijänoikeussuojan merkitystä ja tarvetta valistaa kuluttajia tekijänoikeuden ja lähioikeuksien rikkomisen seurauksista;
11. korostaa, että on tarpeen vahvistaa tekijöiden ja luovan työn tekijöiden neuvotteluasemaa arvoketjussa digitaaliaikana;
12. korostaa, että jäsenvaltioiden tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia koskevat säännökset eroavat toisistaan huomattavasti ja että tekijänoikeuden haltijalleen suoma yksinoikeus pätee periaatteessa vain oikeuden myöntäneen jäsenvaltion rajojen sisäpuolella; katsoo, että tällaiset alueelliset rajoitukset voivat usein johtaa markkinoiden pirstoutumiseen ja täytäntöönpanossa esiintyviin merkittäviin eroihin EU:ssa; muistuttaa, että unionin markkinat eivät ole yhtenäiset ja että kansalliset markkinat kehittyvät eri tahtiin; muistuttaa niin ikään, että kuluttajien mieltymykset ja kulutusmallit ja siten myös sisältö vastaavat kunkin jäsenvaltion kuluttajille ominaisia odotuksia;
13. korostaa, että on tärkeää tiedottaa kuluttajille selkeästi heidän ostamansa sisällön toimivuudesta kuluttajien oikeuksista annetun EU:n direktiivin mukaisesti;
14. katsoo, että EU:ssa olisi pyrittävä yhteisin toimin torjumaan tekijänoikeusloukkauksia, jotta voidaan varmistaa tekijänoikeuden suoja ja oikeudenmukainen korvaus tekijänoikeudella suojatun verkkosisällön tekijöille;
15. korostaa, että alueellisen pirstoutumisen seurauksena käyttäjät, jotka haluavat tarjota sisältöpalveluja EU:n alueella, saattavat joutua hankkimaan useita lupia; korostaa, että rajoitusten ja poikkeusten eroista aiheutuu liian usein ylimääräisiä oikeudenkäyntikuluja ja oikeudellista epävarmuutta, jotka hankaloittavat innovointia ja investointeja ja johtavat joissakin tapauksissa markkinoiden keskittymistä; kehottaa sen vuoksi komissiota selvittämään, mitkä direktiivissä 2001/29/EY tarkoitetuista valinnaisista poikkeuksista ja

rajoituksista voitaisiin muuttaa pakollisiksi, jotta saadaan kulttuurinen monimuotoisuus kaikkien ulottuville rajojen yli sisämarkkinoilla ja parannetaan oikeusvarmuutta;

16. muistuttaa, että kuluttajilta evätään liian usein pääsy tiettyihin sisältöpalveluihin maantieteellisin perustein, mikä on ristiriidassa direktiivin 2001/29/EY sisältävän, sisämarkkinoiden neljän vapauden täytäntöönpanoa koskevan tavoitteen kanssa; kehottaa sen vuoksi komissiota ehdottamaan asianmukaisia ratkaisuja, joilla parannetaan kuluttajien mahdollisuutta käyttää palveluja ja tekijänoikeudella suojattua sisältöä valtioiden rajojen yli;
17. katsoo, että kuluttajien olisi voitava ostaa verkkosisältöä toisesta jäsenvaltiosta; korostaa, että kuluttajille olisi annettava digitaalisen sisällön lisenssin ostohetkellä selkeää tietoa myös sisällön käyttöä koskevasta maantieteellisistä rajoituksista, kunnes ne poistetaan; korostaa, että Euroopan luova tuotos on yksi sen rikkaimmista resursseista ja että halukkaiden olisi voitava nauttia siitä maksua vastaan silloinkin, kun sitä myydään ainoastaan toisessa jäsenvaltiossa;
18. katsoo, että vaikka on löydettävä ratkaisuja, joilla varmistetaan palvelujen siirrettävyys kuluttajien matkustaessa jäsenvaltiosta toiseen, on äärimmäisen tärkeää turvata kuluttajien valinnanmahdollisuus, kun kyse on pääsystä erilaiseen, myös erikieliseen, kulttuuriseen sisältöön;
19. painottaa, että on tärkeää parantaa tekijänoikeusjärjestelmän selkeyttä ja avoimuutta tekijänoikeuksien käyttäjien kannalta, erityisesti käyttäjien luoman sisällön ja tekijänoikeusmaksujen osalta, jotta voidaan edistää luovuutta, kehittää edelleen verkkoalustoja ja varmistaa asianmukainen korvaus tekijänoikeuksien haltijoille;
20. muistuttaa sellaisen nykyaikaisen, kilpailumyönteisen ja kuluttajaystävällisen tekijänoikeusjärjestelmän merkityksestä, joka vastaa digitaalisen ympäristön haasteisiin; toteaa, että tekijänoikeussääntöjen nykyaikaistamista on lähestyttävä kokonaisvaltaisesti siten, että puututaan tämänhetkiseen markkinoiden pirstoutumiseen erityisesti verkko-oikeuksien hallinnoinnissa ja taataan turvallinen, asianmukainen ja suojattu ympäristö kuluttajille, luovan työn tekijöille ja tekijänoikeuksien käyttäjille;
21. suhtautuu sen vuoksi myönteisesti tekijänoikeuden ja lähioikeuksien kollektiivisesta hallinnoinnista ja usean valtion alueen kattavasta musiikkiteosten oikeuksien lisensioinnista annettuun direktiiviin 2014/26/EU, jossa luodaan oikea tasapaino kulttuuriteoksia koskevien yleisön käyttöoikeuksien, käyttäjien kannalta vaivattoman oikeuksien hankkimisen ja luovan työn tekijöille maksettavien asianmukaisten korvausten välille, ja katsoo, että tämän direktiivin täytäntöönpano auttaa luomaan selkeämmät EU:n laajuiset normit, jotka tekevät eri käyttötarkoituksiin mukautetusta lisensioinnista nopeampaa ja joustavampaa; toteaa kuitenkin, että pirstoutumista esiintyy edelleen ja että myös yhteisten toimintatapojen alalla on etsittävä ratkaisuja, jotka tarjoavat teosten vaihtoa valtioiden rajojen yli koskevia kohdennettuja poikkeuksia, mikä on tarpeen digitaalisten sisämarkkinoiden toteuttamiseksi;
22. uskoo, että on tarpeen löytää tasapainoisia ratkaisuja, joiden avulla voidaan helpottaa ja/tai kehittää mahdollisuutta käyttää tuotteita ja palveluja valtioiden rajojen yli sekä tuotteiden ja palvelujen siirrettävyyttä, mikä on olennaista, jotta kuluttajilla on halutessaan

mahdollisuus saada palveluja ja tuotteita laillisesti ja luvallisesti missä ja milloin vain viimeisimpien kulutustarpeiden mukaisesti; katsoo, että Euroopan kulttuurinen monimuotoisuus on eurooppalaisen identiteetin ytimessä ja että sitä olisi vaalittava ja edistettävä jäsenvaltioiden välillä;

23. tähdentää, että kuluttajat kohtaavat usein monia rajoituksia ja että tekijänoikeusjärjestelmästä puuttuu hyvin usein kuluttajien oikeuksien käsite; kehottaa komissiota arvioimaan nykyisen tekijänoikeuslainsäädännön vaikuttavuutta kuluttajien näkökulmasta ja kehittämään joukon selkeitä ja kattavia kuluttajien oikeuksia;
24. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita edistämään korkeampaa yhdenmukaistamisen tasoa ja tasapainoista poikkeusten ja rajoitusten kehystä, joka ei aiheuta vahinkoa oikeudenhaltijoille, joka on kuluttajien odotusten mukainen, joka edistää luovuutta ja innovointia ja mukautuu tekniikan edistysaskeleisiin digitaalisessa ympäristössä; kannustaa jäsenvaltioita hyödyntämään poikkeuksia kohdennetusti ja teknologianeutraalisti; korostaa, että tutkimus-, koulutus- ja opetustarkoituksiin yleisen edun nimissä tehdyillä poikkeuksilla ja rajoituksilla on tärkeä rooli tiedonsaannin mahdollistamisessa sekä kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen kannustamisessa; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita helpottamaan e-kirjojen sisällyttämistä osaksi julkisia lainausjärjestelmiä sillä ehdolla, että on päästy tai pyritty sopimukseen kaikista tarvittavista asioista oikeudenmukaisen korvauksen varmistamiseksi oikeudenhaltijoille ja oikeudenhaltijoiden oikeuksien kunnioittamiseksi; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tarjoamaan järjestelmän, jonka perusteella kirjastot, arkistot ja museot voivat asettaa saataville verkkoon yleisön käyttöön kokoelmissaan olevia suojattuja teoksia, joita niiden oikeudenhaltijat eivät enää hallinnoi;
25. pitää tervetulleena komission vuonna 2013 käynnistämää eurooppalaista lisensointiprosessia koskevaa sidosryhmien jäsennellyä vuoropuhelua; katsoo sen vuoksi, että asiaankuuluvien sidosryhmien osallistuminen ja parhaiden käytäntöjen jakaminen on olennaista, mikäli tekijänoikeuslakien soveltamisesta EU:n alueella halutaan tehdä yhtenäisempää ja näyttöön perustuvaa; kehottaa komissiota seuraamaan eurooppalaisessa lisensointiprosessissa annettujen sitoumusten täytäntöönpanoa ja raportoimaan siitä;
26. korostaa paremman yhteentoimivuuden edistämisen merkitystä, sillä yhteentoimivuuden puute vähentää kilpailua EU:ssa ja jarruttaa innovointia; toteaa, että yhteentoimivuuden puute estää uusien sisältöpalvelujen kehittämistä niiden taiteilijoiden vahingoksi, jotka haluavat laajentaa yleisöään koko Euroopassa; uskoo, että yhteentoimivuuden puute saattaa johtaa jonkin tietyn tuotteen hallitsevaan markkina-asemaan, mikä vuorostaan rajoittaa kilpailua ja kuluttajien valinnanvaraa EU:ssa;
27. painottaa sellaisten tekijänoikeutta koskevien poikkeusten merkitystä, joiden avulla voidaan parantaa vammaisten mahdollisuutta käyttää digitaalista sisältöä; toteaa, että se, että vammaisilla käyttäjillä ei ole mahdollisuutta ostaa sisältöä asianmukaisessa muodossa, luo myös kaupankäynnin esteen yrityksille; toteaa lisäksi, että se, että sisältöä ei ole mahdollista ostaa asianmukaisessa muodossa, jolla voidaan tukea vammaisia käyttäjiä, supistaa eri jäsenvaltioissa saatavilla olevaa kulttuurista tuotosta ja sisältötarjontaa; painottaa sen vuoksi, että kaikissa lainsäädännön muutoksissa tällä alalla olisi varmistettava vammaisten mahdollisuus käyttää tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla

suojattuja teoksia ja palveluja ja että muutokset olisi mukautettava digitaaliseen ympäristöön.

VALIOKUNNAN LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS

Hyväksytty (pvä)	24.3.2015
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 34 -: 3 0: 2
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Dita Charanzová, Carlos Coelho, Sergio Gaetano Cofferati, Lara Comi, Daniel Dalton, Nicola Danti, Pascal Durand, Vicky Ford, Ildikó Gáll-Pelcz, Evelyne Gebhardt, Maria Grapini, Antanas Guoga, Sergio Gutiérrez Prieto, Liisa Jaakonsaari, Antonio López-Istúriz White, Jiří Maštálka, Marlene Mizzi, Jiří Pospíšil, Virginie Rozière, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Olga Sehnalová, Igor Šoltes, Ivan Štefanec, Catherine Stihler, Róza Gräfin von Thun und Hohenstein, Mylène Troszczynski, Anneleen Van Bossuyt, Marco Zullo
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Emma McClarkin, Roberta Metsola, Franz Obermayr, Adam Szejnfeld, Ulrike Trebesius, Sabine Verheyen, Inês Cristina Zuber
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (200 art. 2 kohta)	Jonathan Arnott, Philippe De Backer, Andrey Novakov